

Metafyzika

Chápeme-li slovo „metafyzika“ etymologicky správně, mělo by jít o filosofickou disciplínu, která by buď sama byla „vedle“ jiné disciplíny, totiž „fysiky“, anebo by se zabývala tím, co je „vedle“ fysických věcí (pojmenovaných řecky ΤΑ ΦΥΣΙΚΑ). A pokus tyto se fysické věci vyznačují tím, co nějak začíná, po nějakou dobu probíhá a pak končí, měly by se ony ne-fysické věci vyznačovat tím, že by neměly počátek ani konec, eventuálně také, že by „neprobíhaly“. A pokud současný stav našeho poznání vezmeme natolik vážně, že v tomto světě (v tomto vesmíru) není nic, co by nemělo počátek ani konec, musíme obor „metafyziky“ vymezit tak, že nejde o žádnou součást ani složku čehokoli, co náleží k tomuto vesmíru, ale co není ani věčné a neměnné. Nedovedu si představit, jak bychom onen obor mohli vymezit, leda tak, že jej posuneme do budoucnosti (ovšem po jistých vážných upřesněních, co vlastně „budoucností“ máme rozumět). Především nemůžeme nově (resp rozšířeně apod.) chápanou budoucnost zbavit časovosti resp. časového charakteru. Už to mám napovídá, že se tu otvírá jakási nová možnost: budoucnost není neměnná, ale také se „děje“, nicméně nikoli tak, že by měla nějaký počátek, ani tak, že by nějak končila: budoucnost se děje neustále, a to tak, že přichází. Její aktuální příchod však není jejím koncem, neboť budoucnost bude přicházet i poté, co v tom či onom případě aktuálně „přišla“ a stala se „přítomností“ (čímž ovšem přestala být budoucností). O „konci“ můžeme tedy hovořit jen v souvislosti s docela určitou „budoucností“, s jednou její částí či složkou, ale v žádném případě se to nemůže týkat budoucnosti jako takové („celé“). Metafyzika (té „nové“ budeme tedy říkat takto a psát to s -s- uprostřed) by se tak nezabývala ničím, co by mělo počátek a konec, ale tím, co může z jedné strany vypadat jako konec, zatímco z jiné jako počátek, ale co vlastně není ani jedním z obou (a proto vše, co skutečně má počátek a konec, musí nadále spadat do filosofické „fysiky“). Nemůže se však zabývat ani budoucností jako takovou, nýbrž jen tím, co se jakoby utváří ještě v rámci budoucnosti, ale spěje k tomu, aby se stalo aktuální přítomností. Metafyzika by se tak zabývala tím, co „přichází“, co se „má stát“, co „má být“, co je výzvou k tomu, aby se toho někdo (něco) ujal a uskutečnil to, zatímco fysika by se zabývala „jsoucím“, tedy kdekterou součástí „jsoucímho vcelku“ (světa resp. našeho Vesmíru).

(Písek, 050520-1.)